

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 310/2011-63

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. augusta 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť E. L., P., zastúpenej advokátom JUDr. M. P., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 213/08 (pôvodne vedenom Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 18 C 69/06) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 213/08 (pôvodne vedenom Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 18 C 69/06) p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 213/08 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. E. L. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. E. L. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 130,91 € (slovom stotridsať eur a deväťdesiatjeden centov), ktorú je Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky p o v i n n á vyplatiť na účet jej ustanoveného právneho zástupcu JUDr. M. P., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Piešťany je p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 130,91 € (slovom stotridsať eur a deväťdesiatjeden centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 310/2011-35 z 30. júna 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť E. L., P. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 213/08 (pôvodne vedenom Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 18 C 69/06).

Zo sťažnosti vyplýva, že žalobou podanou 29. júna 2006 pôvodne Okresnému súdu Trnava sa sťažovateľka voči svojmu bývalému zamestnávateľovi domáhala určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru, pričom poukázala na to, že aj napriek skutočnosti, že výsledok tohto konania môže v konečnom dôsledku ovplyvniť jej ťaživú sociálnu situáciu, okresný súd, ktorému bola predmetná vec v rámci reorganizácie súdnictva pridelená na vybavenie, v jej veci nekoná, čím sa neustále predlžuje stav jej právnej neistoty a oddŕaľuje sa právoplatne skončenie sporu.

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezhom:

„1.) Základné právo E. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C/213/2008 porušené bolo.

2.) Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C/213/2008 ďalej konal bez zbytočných prietáhov.

3.) E. L. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisíc päťsto euro), ktoré Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť v sume 1 500 € (slovom tisíc päťsto euro) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, z dôvodu dlhodobých úmyselných prietáhov v konaní.

4.) Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 202,27 € (slovom dvestodva eur a dvadsaťsedem centov) jej právnenmu zástupcovi JUDr. M. P., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho podpredsedníčka listom sp. zn. Spr 470/11 z 29. júla 2011 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom samotnej sťažovateľky k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom zo 16. augusta 2011.

2.1 Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla iba prehľad procesných úkonov vykonaných okresným súdom v danej veci a súčasne uviedla:

„... netrvám na ústnom prejednávaní s súhlasím s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania...“

2.2 Právny zástupca sťažovateľky ako reakciu na vyjadrenie okresného súdu predložil iba stanovisko samotnej sťažovateľky a vo svojom vyjadrení právny zástupca uviedol:

„Súhlasím, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania a prijalom návrhu.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 5 C 213/08:

- 29. jún 2006 – sťažovateľka podala pôvodne Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd 1“) žalobu o neplatné skončenie pracovného pomeru, pričom okresný súd 1 konal o tejto žalobe pod sp. zn. 18 C 69/06,
- 17. júl 2006 – okresný súd 1 uznesením uložil žalovanému, aby sa vyjadril k žalobe,
- 7. august 2006 – žalovaný sa vyjadril k žalobe,

- 14. september 2006 – okresný súd 1 vyzval sťažovateľku, aby zaplatila súdny poplatok za žalobu, a súčasne jej zaslal vyjadrenie žalovaného k žalobe na zaujatie stanoviska,
- 19. október 2006 – právna zástupkyňa sťažovateľky oznámila okresnému súdu 1, že aj napriek jeho oznámeniu, že jej zasiela vyjadrenie žalovaného na zaujatie stanoviska, toto jej nebolo doručené,
- 25. október 2006 – okresný súd 1 opätovne zaslal vyjadrenie žalovaného sťažovateľke na zaujatie stanoviska,
- 5. január 2007 – okresný súd 1 urgoval právnu zástupkyňu sťažovateľky na vyjadrenie sa k sporu a tiež na zaslanie listinných dôkazov,
- 29. január 2007 – právna zástupkyňa sťažovateľky sa vyjadrila k predmetu konania,
- 30. január 2007 – sťažovateľka predložila okresnému súdu 1 listinné dôkazy,
- 31. január 2007 – okresný súd 1 urgoval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku s upozornením, že ak súdny poplatok nebude zaplatený, konanie zastaví,
- 22. február 2007 – sťažovateľka predložila okresnému súdu 1 potvrdenie o svojich osobných, majetkových a zárobkových pomeroch,
- 19. jún 2007 – okresný súd 1 priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov,
- 5. september 2007 – okresný súd 1 nariadil pojednávanie na 21. november 2007,
- 19. september 2007 – právna zástupkyňa žalovaného ospravedlnila svoju neprítomnosť na nariadenom pojednávaní z dôvodu jej pobytu mimo územia Slovenskej republiky a žiadala nariadiť iný termín pojednávania,
- 21. november 2007 – okresný súd pojednávanie bez meritórneho prerokovania veci odročil na neurčito z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania a „reorganizácie súdov“,
- 1. január 2008 – vec bola pridelená na ďalšie konanie okresnému súdu z dôvodu reorganizácie súdnictva,
- 6. marec 2008 – sťažovateľka oznámila zmenu právneho zástupcu z dôvodu úmrtia pôvodnej právnej zástupkyne,
- 30. január 2009 – právna zástupkyňa žalovaného urgovala nariadenie pojednávania,
- 7. apríl 2009 – žalovaný sa vyjadril k sporu,
- 15. december 2009 – sťažovateľka urgovala postup v konaní,
- 12. máj 2010 – sťažovateľka sa vyjadrila k sporu,
- 1. jún 2010 – okresný súd nariadil pojednávanie na 6. september 2010,
- 9. júl 2010 – právna zástupkyňa žalovaného oznámila, že ho už nezastupuje,

- 19. august 2010 – sťažovateľka spresnila svoj žalobný návrh,
- 6. september 2010 – pojednávanie bolo po vypočutí účastníkov konania odročené na 29. november 2010 z dôvodu potreby rozhodnúť o návrhu sťažovateľky z 19. augusta 2010,
- 8. október 2010 – okresný súd uznesením nepripustil zmenu žaloby v zmysle návrhu sťažovateľky z 19. augusta 2010,
- 19. november 2010 – okresný súd zrušil nariadené pojednávanie z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne,
- 27. máj 2011 – okresný súd nariadil pojednávanie na 3. august 2011,
- 3. august 2011 – okresný súd vyhlásil vo veci rozsudok, ktorým žalobu sťažovateľky zamietol.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ako aj práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným

prerokovaním vecí na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 213/08 o žalobe o neplatné skončenie pracovného pomeru došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť vecí, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je nárok na vyslovenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, na ktorý bude naväzovať nárok na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru, t. j. v danom prípade ide o vec, ktorá bude mať v konečnom dôsledku priamy dopad na existenčnú sféru sťažovateľky (jej príjem) a ktorej povaha si preto vyžaduje mimoriadnu starostlivosť a pozornosť všeobecného súdu venovanú efektívnemu a rýchlemu postupu, aby bol naplnený účel súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa

čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (napr. I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03, I. ÚS 158/04, I. ÚS 241/06).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na predmet konania, ako aj vzhľadom na procesný vývoj a stav tohto konania, v danom prípade ide o vec tvoriacu štandardnú rozhodovaciu prax prvostupňových súdov a žiadna skutočnosť nesignalizuje, že by išlo o právne či fakticky zložitú konanie.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd počas posudzovanej doby konania okresného súdu nezistil v jej správaní žiadnu takú skutočnosť, ktorú by bolo potrebné pripočítať na jej ťarchu v súvislosti s ústavným súdom zistenými obdobiami nečinnosti okresného súdu (pozri bod 3).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj postupom okresného súdu a v tejto súvislosti prihliadol aj na § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd zistil v postupe okresného súdu obdobie nečinnosti v čase od 1. januára 2008, keď predmetná vec z dôvodu reorganizácie súdnictva napadla okresnému súdu, do 1. júna 2010, keď okresný súd v danej veci nariadil pojednávanie, t. j. okresný súd bol bez akéhokoľvek dôvodu nečinný viac ako 2 roky a 5 mesiacov. Obdobne bol okresný súd nečinný viac ako 6 mesiacov aj v období od 19. novembra 2010, keď z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne zrušil nariadené pojednávanie, do 27. mája 2011, keď bolo nariadené ďalšie pojednávanie vo veci.

Ústavný súd tak zistil celkovú nečinnosť v postupe okresného súdu v celkovom trvaní viac ako 2 roky a 11 mesiacov.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 213/08 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2

ústavy, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 500 €.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľku dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, najmä vzhľadom na predmet konania, ako aj na zistenú bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu považuje za primerané v sťažovateľkou uplatnenej sume 1 500 €, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia ustanoveným advokátom.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2011 je 123,50 € a hodnota režijného paušálu je 7,41 €.

S poukazom na výsledok konania ústavný súd priznal sťažovateľke nárok na úhradu trov konania iba za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2011 (prevzatie a príprava zastúpenia) v sume 130,91 € vrátane režijného paušálu, pretože podanie ústavnému súdu, ako aj vyjadrenie k stanovisku okresného súdu podala samotná sťažovateľka, a nie jej právny zástupca.

Ústavný súd tak priznal sťažovateľke úhradu trov konania v celkovej sume 130,91 €, tak ako to je uvedené v bode 4 tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2011